

TARTU ÜLIKOOL
FILOSOOFIATEADUSKOND
Germaani-romaani filoloogia osakond

Sille Iste

RENESSANSS- JA BAROKKARHITEKTUURI INGLISE EESTI SELETAV
SÕNASTIK

Magistriprojekt

Juhendaja: Ilmar Anvelt MA

TARTU 2010

SISUKORD

SISUKORD.....	2
SISSEJUHATUS.....	3
1. RENESSANSS- JA BAROKKARHITEKTUUR.....	4
1.1 Vararenessansi arhitektuur.....	4
1.2 Kõrgrenessansi arhitektuur.....	5
1.3 Barokkarhitektuur.....	6
2. SÕNASTIKU KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED.....	8
2.1. Olemasolevad sõnastikud ja leksikonid.....	8
2.2. Sõnastiku sihtgrupp, terminite valiku printsiibid ja allikad.....	9
2.3. Sõnastiku koostamisel esinenud raskused.....	10
2.4. Sõnastiku ülesehitus.....	12
3. RENESSANSS- JA BAROKKARHITEKTUURI INGLISE-EESTI SELETAV SÕNASTIK.....	13
EESTI-INGLISE REGISTER.....	17
KOKKUVÕTE.....	39
KASUTATUD KIRJANDUS.....	40
SUMMARY.....	42

SISSEJUHATUS

Käesoleva magistriprojekti eesmärgiks on anda lühike ülevaade renessanss- ja barokkarhitektuuri ajaloost ning tutvustada olemasolevaid arhitektuurialaseid sõnastikke ja leksikone. Töö praktiliseks osaks on renessanss- ja barokkarhitektuuri termineid sisaldav inglise-eesti sõnastik koos seletustega.

Sõnastiku sihtrühmana on silmas peetud tõlkijaid, tõlke, arhitekte ja giide ning kõiki, kellele tuleb seoses töö või isikliku huviga tõlkida renessanss- ja barokkarhitektuuri käsitlevaid tekste. Sõnastikku on lisatud ka seletused, et terminite tähendust paremini mõista. Arhitektuuriajalooa mitte kursis olev inimene ei pruugi alati termini tähendust teada, terminile lisatud selgitused hõlbustavad tõlgitava teksti mõistmist.

Magistriprojekt koosneb kolmest osast, esimeses osas antakse lühike ülevaade renessanss- ja barokkarhitektuuri ajaloost, teises osas tutvustatakse olemasolevaid sõnaraamatuid ja leksikone, vaadeldakse terminite valiku põhimõtteid ning terminite allikaid ning analüüsitakse sõnastiku koostamisel esinenud raksusi. Magistriprojekti kolmas osa on inglise-eesti sõnastik, kus kõik terminid on ära toodud koos seletustega. Sõnastikule järgneb eesti-inglise register. Magistriprojekt sisaldab ka eesti- ja ingliskeelset kokkuvõtet ning kasutatud kirjanduse loetelu.

1. RENESSANSS- JA BAROKKARHITEKTUUR

1.1 Vararenessansi arhitektuur

Renessanssarhitektuuri sünnimaa on Itaalia. Renessansskunsti areng jagatakse seal järgnevalt: 15. sajandi kunsti nimetatakse vararenessansiks (*quattrocento*) ja 16. sajandi oma kõrgrenessansiks (*cinquencento*).

Vararenessansi ehk *quattrocento* arhitektuuri (15. sajand) iseloomustab antiikkunsti taassünd. Antiikkunsti mõju oli tuntav, kasutati antiikaja arhitektuuri motiive ja ordereid, need elemendid töötati iseseisvalt ümber. Vararenessansi arhitektuurile oli iseloomulik dekoratiivsete vormide rikkus, harmoonia, selgus ja tugevus. Püüeldi hoonete suurejoonelise ja orgaaniliselt tervikliku ülesehituse poole (Vaga 2004, 346).

Renessansstiili rajaja oli Firenze arhitekt ja skulptor Filippo Brunelleschi, kes kavandas Firenze toomkiriku kuppelheitise. Sellest harmoonilisest, täiuslikust kuplist kujunes eeskujuga teistele itaalia arhitektidele. Brunelleschi kavandas ja ehitas Firenzes veel teisigi ehitisi, näiteks esimese tõeliselt renessansliku hoone, Firenze Leidlaste Kodu, mille fassaadi kaunistas korintose stiilis sammastele toetuv kaaristu (Kangilaski 1997, 132).

Kõige tüüpilisemad arhitektuuriobjektid renessansiajastul olid suurnike elamud, mida itaalia keeles nimetati *palazzodeks*. *Palazzod* olid kolmekorruselised, neljast tiivast koosnevad ehitised nelinurkse siseõue ja madala katusega. Tavaliselt tehti esimene korrus massiivsem, selle välismüüride kivid olid jämedalt tahutud (sellist müüri nimetati rustikaks), teise ja kolmanda korruse kivid olid juba väiksemad, muutudes korrus-korruselt peenemaks (Kangilaski 1997, 132–133).

Nagu eelpool mainitud oli vararenessansi arhitektidele eeskujuks antiikkunst. Lisaks antiikajal kasutatud proportsioonidele võeti kasutusele palju antiikseid ehitusdetalle. Levinud olid baasi ja kapiteeliga sambad, poolsambad ning pilastrid. Seinapindu liigendati simsside, nišside ja petikakendega. Uste ja akende kohal ilutsesid dekoratiivsed viilud. Fassaadi ülaosa oli kaunistatud friisiga.

15. sajandi keskpaigaks oli *palazzode* stiil muutunud kergemaks ja peenemaks. Varasem kindluse moodi elamu muutus lossi taoliseks. Aknad olid suuremad, fassaadidel kasutati üha

enam antiikarhitektuuri detaile. Tekkis uus *palazzode* tüüp Palazzo Rucellai näol, sellele olid iseloomulikud iga korruse akende vahele paigutatud pilastrid. Antiikeeskujusid hakati rakendama ka kirikuehituses, kus püüti tervet ehitist antiikses vaimus kujutada (Vaga 2004, 349).

1.2. Kõrgrenessansi arhitektuur

Itaalia kõrgrenessansi ehk *cinquencento* ajastul 16. sajandil püüeldi mõõtmete suurendamise ja ruumimõju tõstmise poole, taotleti üksikosade loomulikku lülitamist ehitise üldmuljesse. Kõrgrenessansi ajal nihkus kunsti raskuskese Rooma, sest paavstidest said kunsti toetajad. Kõrgrenessansi loss kujunes välja Firenze palazzotüübist. Rustika asemele kasutati aga korrapärast kantkiviehitust. Fassaadi liigendasid pilastrid ja poolsambad ning kaunistasid nišid, ka uste ja akende kohal olid viilud ning neid ümbritsesid pilastrid ja sambad (Vaga 2004, 394).

Üks silmapaistvamaid arhitekte sel perioodil oli Bramante (1444–1514), kes alustas ka suurima 16. sajandi ehitise, Rooma Peetri kiriku ehitamist. Tema projekti järgi pidi Peetri kirik olema hiiglasliku kupliga kreeka risti kujulise põhiplaaniga tsentraalehitis. Bramante surma tõttu jäi Peetri kiriku ehitamine küll pooleli, kuid teda võib siiski pidada kõrgrenessansi arhitektuuristiili rajajaks, mille ideaaliks oli antiikarhitektuuriga sarnaselt ehitis-monument (Kangilaski 1997, 146–147).

Üks renessansiajastu suurmeistreid oli ka Veneetsias tegutsev Andrea Palladio (1505–1580), kes püüdis järjekindlalt imiteerida antiikarhitektuuri. Palladio laad e. palladianism oli Euroopa arhitektidele eeskujuks mitmeid sajandeid. Palladio loomingus oli domineerivaks elemendiks sammas, sambad ulatusid üle mitme korrus, muud detailid jäid tahaplaanile. Palladio loomingu tippsaavutuseks olid tema ehitatud kirikud, mis sarnanesid paljuski antiiktemplitele (Vaga 2004, 400).

Prantsuse renessanssarhitektuurile oli iseloomulik lossiehitus, kirikuarhitektuur jäi tahaplaanile. Lossiehituse arengut mõjutasid kuningate ja kõrgeadli tellimused. Loire'i jõe orgu ehitati terve hulk losse (Ambosie, Blois, Chambord jt), mis oma põhiplaanilt olid gootipärased, kuid mille kaunistusmotiivid olid renessanss-stiilis. Nende losside omapäraks olid kõrged, liigendatud ja rikkalikult kaunistatud katused (Kangilaski 1997, 160).

Pikaajalised sõjad, mis laastasid Eestit terve 16. sajandi jooksul, takistasid renessansi levimist. Silmapaistvaim näide renessanssarhitektuurist Eestis on Mustpeade vennaskonna hoone fassaad oma huvitava raidportaali ja reljeefidega, mille on loonud Danzigist pärit meister Arent Passer (Vaga 2004, 526).

1.3. Barokkarhitektuur

Barokkarhitektuurile (17. ja 18. sajandi algus) olid iseloomulikud ülespuhutud vormid ja kunstide sünteesi põhimõttel loodud rikkalikud interjöörid.

Barokkarhitektuur ei toonud kaasa palju uusi arhitektuurielemente, suurem osa kasutusel olnud barokkstiili motiive pärines renessansist. Kuid uudne oli asjaolu, et need elemendid kujundati ümber ja nende käsitus, rakendus ning rühmitus teostus uues, barokile omases vaimus. Barokkajastut iseloomustas hoone suurema arhitektuurilise mõjukuse taotlemine, mille saavutamiseks ehitati selle osad suuremate ja raskematena, neid kuhjati ja moonutati. Fassaadi elustamiseks lasti selle osi eenduda (niisuguseid eenduvaid osi nimetatakse risaliidiks), see liigendati nišside ja petikakendega ning kuhjati üle skulptuuride ja dekoratiivsete detailidega (Vaga 2004, 530).

Baroki sünnikohaks oli Rooma. Barokkstiili kirikutüübi loojaks võib pidada Giacomo Vignolat, kes rajas Il Gesù kiriku. Barokkarhitektuur püüdis ühe tervikliku keske ruumi loomise poole, külglöövid muutusid lihtsaks kabeleiks. Barokk-kirik oli tavaliselt pikliku põhiplaaniga, tsentraalehitus kaotas tähtsuse. Kiriku välisarhitektuuris oli tähtsal kohal kuppel (või torn) ja läänefassaad. Läänefassaadi keskosa oli kahekorruseline, seda ühendasid kitsamate ja madalamate kõrvalosadega barokkstiilile iseloomulikud detailid – voluudid (Kangilaski 1997, 169).

Barokliku terviku loomist taotleti ka linnakujunduses. Barokiajastu arhitektid lõid ruumilisi illusioone ja efekte, et näidata kõike suuremana ja võimsamana, kui see tegelikult oli. Üks silmapaistvamaid arhitekte Itaalias oli Lorenzo Bernini, kes rajas Peetri kiriku ees oleva väljaku koos seda ümbritseva kolonnaadiga. Põhiplaan lasi väljakul mõjuda avaramana ja kiriku fassaadil kõrgemana (Vaga 2004, 531–532).

Prantsuse 17. sajandi arhitektuuri lähtekohaks oli küll itaalia barokk, kuid Itaalia eeskujudesse

suhtuti kriitiliselt, puhtbarokne laad oma liialdatud dünaamilisusega ja maalilisusega jäi prantslastele võõraks, pigem oli juba 17. sajandil tunda klassitsistlikku põhitooni. Kuningalossi Louvre'i edasisel ehitamisel järgiti kõrgrenessansi traditsiooni (Palladio laadi), selle idafassaad jättis oma suurejooneliste, ühe kahe korruse ulatuvate paarissammastega rahuliku ja piduliku mulje. Barokilikumad jooned pääsesid mõjule aga Versailles' lossi ehitusel. Versailles' lossi põhiplaan oli eeskujuks kogu Euroopa paleearhitektuurile. Tavaliselt kolmekorruseline hoone projekteeriti täissümmeetriline, selle kesktelge rõhutas paraadtrepp ja portaal või portikus, keskteljest mõlemale poole jäid eenduvad hoonetiivad, selle tulemusena tekkis poolavatud õu – auhoov ehk *cour d'honneur*. Versailles' lossi park oli arhitektuurilise pargikunsti suurepärase näide. Seda iseloomustas korrapärane teedevõrk, sümmeetriliselt paigutatud skulptuurid, geomeetristeks kujunditeks püगतud puud ja põõsad (Kangilaski 1997, 171; Kodres 2001, 81).

Saksamaal jõudis barokkehitus oma kõrgpunkti alles 18. sajandil. Kuulsamatest tolle aja ehitistest võiks nimetada losse Würzburgis, Berliinis ja mujal, eriti aga uhket peoplatsi Zwingerit Dresdenis, mille ehitas Mathäus Daniel Pöppelmann. See peoplats oli ümbritsetud galeriide, tornikeste ja nurgapaviljonidega (Kunstileksikon 2000, 55).

Inglismaal pääses barokkstiil kõige vähem mõjule, seal domineeris palladionistilik laad. Üks tuntumaid arhitekte oli Inigo Jones, kes püüdis imiteerida Palladio stiili. Teine kuulus inglise arhitekt oli Christopher Wren, kelle loominguks oli barokkstiili rohkem tunda. Hollandi ehituskunst taotles eelkõige praktilisust ja mugavust, tüüpiline hoone oli raekoda □ lihtsa fassaadiga ja kõrge katusega hoone, mida kroonis väike haritorn. Hollandi barokk levis Põhja-Saksamaal ja Skandinaavias. Eestis ei olnud barokiajastu eriti produktiivne. Erilist esiletõstmist väärib Narva, kus 17. sajandi lõpul ehitati mitmeid ilusaid maju. Praegu on nendest Narvas alles ainult restaureeritud raekoda. 18. sajandi alguses kerkis ilusaim barokkstiilis ehitus Eestis – Kadrioru loss (Kangilaski 1997, 175–176).

2. SÕNASTIKU KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED

2.1. Olemasolevad sõnastikud ja leksikonid

Kui vaadelda olemasolevaid oskussõnastikke, siis tuleb tõdeda, et inglise-eesti arhitektuuriterminite sõnastikku eraldi raamatuna seni välja antud ei ole. Arhitektuuritermineid leidub üldkeele sõnaraamatutes, näiteks J. Silveti „Inglise-eesti sõnaraamatus” ning ka erialasõnastikes nagu „Inglise-eesti tehnikasõnaraamatus”. Väikesemahulisi arhitektuurisõnastikke on koostatud ka varasemate magistriprojektide raames. Kersti Meinarti töö „Klassitsistliku linnaarhitektuuri eesti-inglise sõnastik” (2001) keskendub klassitsismiga seotud arhitektuuriterminitele ja Evelin Zagorski „4.□16. sajandi kirikuarhitektuuri eesti-inglise-eesti seletav illustreeritud sõnastik” (2005) nimetatud perioodi kirikuarhitektuuri terminitele.

Arhitektuurialane terminoloogia on eesti keeles hästi välja kujunenud. Arhitektuuri oskussõnastik on ilmunud koguteose „Eesti arhitektuuri ajalugu” (1965) lõpus ja 1993. aastal anti Villem Raami koostatud koguteose „Eesti arhitektuur” lisana välja arhitektuuriterminite seletav sõnastik „Eesti arhitektuur: oskussõnastik”. Samuti on väike arhitektuuriterminite sõnastik Krista Kodrese arhitektuuriajalugu käsitleva teose „Ilus maja, kaunis ruum: kujundusstiile Vana-Egiptusest tänapäevani” (2001) lõpus. Väike valik arhitektuuritermineid nii eesti- kui ka inglise keeles on ära toodud ka Mart Kalmu koostatud teose „Eestimaa linnuste teejuht : 7 teekonda - 60 linnust” (2003) lõpus.

Käesolevas magistriprojektis on kasutatud kaht seni ilmunud mitmekeelset kunstiterminite sõnastikku, Rudolf Parise ja Eevi Endi koostatud viiekeelset „Kunsti leksikoni” ja Maris Raiendi koostatud sõnastikku „Kunstitermineid: eesti, inglise ja saksa keeles eestikeelsete seletustega”. „Kunsti leksikon” on 1986. aastal Stockholmis välja antud sõnastik, mis koondab endasse maali, skulptuuri, graafika, arhitektuuri ja tarbekunsti termineid eesti, inglise, prantsuse, saksa ja rootsi keeles koos eestikeelse seletusega. „Kunsti leksikoni” puuduseks võib pidada seda, et mitmete terminite kirjapilt on vananenud, terminite selgitamiseks kasutatakse omakorda väga palju termineid ja selgitused on keerulised ning kohmakad.

1995. aastal ilmunud „Kunstiterminites” on ära toodud kunsti- ja sealhulgas arhitektuuriterminid eesti, inglise ja saksa keeles eestikeelsete seletustega.

Arhitektuuriterminite osakaal selles väikesemahulises sõnastikus on siiski küllalt väike.

Seevastu 2000. aastal välja antud saksa keelest tõlgitud „Kunstileksikon” ning 2001. aastal ilmunud Eesti autorite koostatud „Kunstileksikon” sisaldavad muude kunstiterminite hulgas palju arhitektuurialaseid termineid koos seletustega.

Ingliskeelseid arhitektuurisõnastikke on mitmeid, käesolevas töös on kasutatud peamiselt kahte □ J. Curli koostatud sõnastikku „Oxford Dictionary of Architecture” (1999) ja sõnastikku „The Penguin dictionary of architecture and landscape architecture” (1999). Mõlemat võib pidada usaldusväärseks allikaks, kõik töösse kaasatud ingliskeelsed terminid on nende abil üle kontrollitud. Samuti on käesoleva töö kirjutamisel abiks olnud pisut vanem, kuid põhjalik C. Harrise koostatud sõnastik „Dictionary of architecture and construction” (1975) ning arhitektuuriterminite kõrval hulgaliselt ehitusalaseid termineid sisaldav N. Daviese koostatud sõnastik „Dictionary of architecture and building construction” (2008).

2.2. Sõnastiku sihtgrupp, terminite valiku printsiibid ja allikad

Käesolev renessanss- ja barokkarhitektuuri sõnastik on koostatud inglise-eesti suunal, kuid lisatud eestikeelsete terminite indeks võimaldab seda kasutada ka vastupidi. Sõnastik on mõeldud eestikeelsele kasutajale, eelkõige tõlkidele-tõlkijatele, giididele, arhitektidele, aga ka kõigile teistele, kes oma töös renessanss- ja barokkarhitektuuri terminitega kokku puutuvad. Sõnastiku eesmärk on abistada kasutajaid renessanss- ja barokkarhitektuuri käsitlevate tekstide tõlkimisel, kõigi terminite juures on ära toodud ka seletus, mis peaks aitama konkreetseid termineid paremini mõista.

Terminite valikul on lähtutud renessanss- ja barokkstiilile vastavatest arhitektuuriterminitest. Valik on tehtud enim kasutatud terminite kasuks ja need võib jagada kahte rühma: esiteks terminid, mis on seotud renessanss- ja barokkarhitektuuriga ja teiseks üldisemad arhitektuuriterminid, mis esinevad ka teiste arhitektuurstiilide juures. Nende sõnastikku lülitamine on vajalik selleks, et tõlkida renessanss- ja barokkarhitektuuri käsitlevaid tekste.

Sõnastikku on lülitatud:

- 1) kirikuarhitektuuri terminid
- 2) lossiarhitektuuri ja elumajadega seotud terminid

3) renessanss- ja barokkarhitektuurile iseloomulikud ehitusmaterjalid ja dekoorielemendid.

Kui ingliskeelsel terminil on mitu tähendust siis on ära toodud vaid renessanss- ja barokkarhitektuuriga seotud tähendus, välja on jäetud terminite tähendus muus kontekstis. Näiteks termin „aedicule” (edikula) tähendas antiigis, renessansis ja barokis igasugust seinapinda liigendavat ehisraamistust, see seletus on antud ka termini juures. Sõnastikust on välja jäänud termini tähendus gootikas (kiriku kooriruumist taanduv nišš) ning termini tähendus varakristlikus arhitektuuris (hauakabel). Termin „conch” (konh) tähendab poolümart apsiidi või nišši, mida kroonib poolkuppel, kuid keskaegses kirikus tähendas seesama termin merekarbitaolist võlvi, käesolevas sõnastikus seda seletust kirjas ei ole.

Sõnastikku kaasatud terminid on valitud erinevatest allikatest. Eestikeelsetest allikatest peaks kindlasti mainima Voldemar Vaga „Üldist kunstiajalugu” (2004). Terminite kogumisel on abiks olnud ka mitmed ingliskeelsed arhitektuuriajalugu käsitlevad teosed, näiteks Nikolaus Pevsneri „An outline of European Architecture” (1975) ja barokiajastut käsitlev teos „Baroque: architecture, sculpture, painting” (2004). Ingliskeelsete terminite kontrollimisel ja põhitermi valimisel on tuginetud ingliskeelsetele arhitektuuriõnaraamatutele □ J. Curli koostatud sõnaraamatule „Oxford Dictionary of Architecture” ja sõnaraamatule „The Penguin dictionary of architecture and landscape architecture”. Arhitektuuriterminite eestikeelsete vastete ja selgituste puhul on suureks abiks olnud Villem Raami koostatud „Eesti arhitektuur: oskussõnastik” (1993) ja 2001. aastal eesti autorite poolt välja antud „Kunstileksikon”.

2.3. Sõnastiku koostamisel esinenud raskused

Käesoleva magistriprojekti koostamisel tekitas probleeme kõigepealt terminite valik – millised terminid sõnastikku kaasata ja millised kõrvale jätta. Sõnastiku mahtu silmas pidades oli selge, et see ei saa sisaldada kõiki renessanss- ja barokkajastu arhitektuuritermineid. Termini sõnastikku kaasamisel on lähtutud selle esinemissagedusest erialastes sõnastikes ja teatmeteostes. Sõnastikku said valitud olulisemad renessanss- ja barokkajastu arhitektuurielemente kirjeldavad terminid, peamiselt hoonete välisarhitektuurile vastavad terminid, sisearhitektuurile omaseid elemente on sõnastikus suhteliselt vähe. Sõnastikku said küll kaasatud sellised olulised sisearhitektuuri terminid nagu näiteks „altar” (altar) ja

„chancel” (kantsel), samuti „choir” (koor), mis on kirikuruumi oluline osa, küll aga jäid sõnastikust välja rohkem spetsiifilisemad terminid nagu „chevet” (koorilõpmik), „choir-stall” (kooripingistik), „choir-screen” (koorivahevõre) jne.

Sõnastiku koostamisel selgus ingliskeelsete arhitektuuriterminite sünonüümirohkus ja tihti oli nende hulgast põhiterminid valida keeruline. Põhitermini valikul on lähtunud ingliskeelsetest arhitektuurisõnastikest ja termini esinemissagedusest erialatekstides.

Probleeme tekitasid ka terminid, mille tõlkevaste töös kasutatud sõnaraamatutes ei olnud alati kõige täpsem. Näiteks termini „keystone” vasteks on „Kunsti leksikonis” (1986) toodud nii „lukukivi” kui ka „päiskivi”. Need kaks terminid ei ole siiski päris täissünonüümid, „päiskivi” on võlvi roiete ristumiskohal paiknev võlvipinnast eenduv dekoreeritud kivi ja „lukukivi” on kaarepooli ühendav, kaare keskel asetsev kivi. Täpsem oleks tõlkida „lukukivi” terminiga „keystone”, „päiskivi” vasteks on „boss”.

Ingliskeelsete terminite puhul tekitas raskusi terminite õigekiri. Nimelt mitmeid termineid on erinevates allikates kirjutatud erineval moel. Sellisel juhul on termini õigekirjas tuginetud uuematele kättesaadavatele ingliskeelsetele erialasõnastikele. Näiteks termin „cartouche” esineb ka kujul „cartouch”, kuid kuna usaldusväärses allikas, sõnastikus „Oxford Dictionary of Architecture” (2000) on see ainult esimesel kujul, on käesolevasse sõnastikku kaasatud ainult see vorm. Esines ka juhuseid, kus termini õigekiri erines erialasõnastikes. Näiteks sõnastikus „The Penguin dictionary of architecture and landscape architecture” (1999) oli termin „bay window” lahku kirjutatud, sõnaraamatus „Oxford Dictionary of Architecture” (2000) oli see kujul „bay-window”. Kuna mõlemad allikad on võrdväärset usaldusväärset, kaasati ka käesolevasse sõnastikku mõlemad vormid.

Mitmed ingliskeelsed terminid erinesid üksteisest ainult mõne tähe võrra, sõnaraamatuid uurides selgus, et sageli ongi kasutusel mitu vormi, näiteks terminil „baldahhiin on inglise keeles neli kirjapilti – „baldachin”, „baldachino”, „baldacchino”, ja „baldaquin”. Sõnastikus on sellisel juhul märgitud kõik erinevad kirjapildid.

Segadust tekitas ka asjaolu, et esines termineid, mis on tegelikult tsitaatsõnad ja millel omakeelset vastet eesti keeles ei olegi. Näiteks prantsuse keelest tulev termin „corps de

bâtiment” on tsitaatsõnana kasutusel nii inglise kui ka eesti keeles ja omakeelne vaste sellele puudub mõlemas keeles. Sellisel juhul ongi käesolevas sõnastikus eestikeelse vaste asemel toodud tsitaatsõna. Esines ka juhtumeid, kus ühes keeles on kasutusel ainult tsitaatsõna, teises aga on olemas omakeelne vaste, näiteks inglise keeles käibel oleva termini „oeil-de-boeuf” eestikeelne vaste on „härjasilmaken”.

Kui käesoleva töö kirjutamisel oli tõlkevastete leidmisel abiks Rudolf Parise ja Eevi Endi „Kunsti leksikon”, siis selles leksikonis toodud terminite seletused olid paraku keerulised ja sisaldasid omakorda uusi mõisteid. Üheks probleemiks töö koostamisel oligi terminite selgituste ühtlustamine, need tuginevad peamiselt 2001. aastal välja antud „Kunstileksikonile” ja sõnastikule „Eesti arhitektuur: oskussõnastik” (1993).

2.4. Sõnastiku ülesehitus

Käesolevas sõnastikus on sõnad antud tähestikulises järjestuses. Sõnastikus on kirje toodud järgmisel kujul: esimese reas on poolpaksus kirjas ingliskeelne märksõna, teises reas poolpaksus kirjas eestikeelne vaste. Eestikeelsele vastele järgneb tavalises kirjas vastava termini seletus koos viidetega terminiga seonduvatele sõnastikus sisalduvatele ingliskeelsete terminitele.

Näiteks:

acanthus

akantus e. karusõrg

Lõhestatud lehtedega taime kujutav ehismotiiv, kasutatakse eriti korintose kapiteeli kujunduses. Vt. ka **Corinthian capital**.

Tsitaatsõnadena käibel olevad eestikeelsed terminid on ära toodud kursiivis. Inglise-eesti osa sünonüümisüsteemis on seletus ja eestikeelne vaste põhitermini juures. Sünonüümide puhul viitab põhiterminile märk →. Kõik sünonüümid on ära toodud ka ingliskeelse põhitermini juures. Nii eesti- kui ka ingliskeelsed sünonüümid on üksteisest eraldatud komaga.

Terminite kirjapildis on püütud järgida kõige uuemaid teatmeteoseid. Juhul, kui esineb kaks kirjaviisi, siis on see ära märgitud sulgudega. Kui ingliskeelsel terminil on ebareeglipärane mitmus, siis on see sulgudes termini järel ära toodud.

3. RENESSANSS- JA BAROKKARHITEKTUURI INGLISE-EESTI SELETAV SÕNASTIK

A

abacus (pl. abaci)

abakus

Sambakapiteeli katteplaat.

acanthus

akantus e. karusõrg

Lõhestatud lehtedega taime kujutav ehismotiiv, kasutatakse eriti korintose kapiteeli kujunduses. Vt. ka **Corinthian capital**.

aedicule, aedicula (pl. aedicules, aediculae)

aedicula e. edikula

Igasugune seinapinda liigendav ehisraamistus.

aisle

külgloöv

Kummalgi pool kiriku kesklöövi asuv pikisuunaline ruumiosa. Vt. ka **nave**.

alcove

alkoov

Magamisnišš, seinasüvend magamisaseme jaoks.

altar

altar

Kristlikus kirkus pühim paik, sümboliseerib Kristuse kohalolekut altarisakramendis.

ambulatory

kooriümbriskäik

Kirikus koori ümber asuv käik.

annulet → shaft ring

ante room, ante-room

vestibüül

Ühiskondliku hoone või villa eesruum.

apse, apsis (pl. apses, apsidies)

apsiid

Poolringikujulise või polügonaalise põhiplaani ruumilõpetus, harilikult võlvitud.

apsis → apse

arabesque

arabesk

Taimelehtedest ja -väätidest põimitud lineaarne pinnakaunistusornament.

arcade

arkaad, kaaristu

Sammastele või piilaritele toetuv kaarterida. Vt. ka **pillar**.

arch

kaar

Korrapärase kumerusega joon või pind kahe tugipunkti vahel.

architrave

arhitraav e. epistüül

Talastiku osa, kandev horisontaalne tala, mis toetub vahetult sammastele.

archivolt

arhivolt

Kaare dekoratiivselt kujundatud esikülg.

archstone → voussoir

ashlar

kantkivi e. kvaaderkivi

Puhtalt töödeldud välispinnaga täisnurkne looduslik müürikivi.

astragal

astragaal, pärlvööt

Pärlikeega sarnanev dekoratiivne ehisliist.

atlas, atlantis (pl. atlantes, atlantides)

atlant

Mehekujuline tugisammas, kaunistab seinä või talastikku.

attached column → engaged column

attic

atika

Madal seinäosa fassaadi peakarniisi kohal.

B

baldachin, baldachino, baldacchino,

baldaquin

baldahhiin

Ehiskatus kultusobjekti või -kuju, trooni, altari vms. kohal.

baluster

baluster

Rõdude, palkonite kujutamisel kasutatud sambake.

balustrade

balustraad, tulbandik

Käsi puuga vms. ühendatud balustrite reast koosnev rinnatis. Vt. ka **baluster**.

baptistery, baptistry, baptisterium

baptisteerium

Piiskopikirikute juurde ehitatud ristimiskirik.

baroque

barokk

19. sajandil kasutusele võetud mõiste Lääne-Euroopa kunstis u. 1580-1750 valitsenud toretseva, jõulise, vormiliigendusega stiili kohta.

barrel vault → tunnel vault

base

baas

Samba, piilari või eendtoe laiema alumine osa. Vt. ka **pillar, cantilever**.

basilica

baasilika

Sammaste või piilaritega lõõvideks jaotatud piklik (hrl. kiriku)ehitis, mille kesklõõv on külglõõvidest tunduvalt laiem ning kõrgem. Vt. ka **pillar, nave, aisle**.

bas-relief, low-relief

bareljeef, madalreljeef

Pinnalähedaste kõrgenditega reljeef.

basket arch

korvkaar

Lame ümarkaar, konstrueeritud kolmele erineva keskpunktiga ringile.

bastion

bastion

Suurema kindlustussüsteemi tervikuna etteulatav osa.

bay

travee, võlvik

Lõõvideks jaotatud võlviruumi pikisuunaline lõik, mis kahe võlvitoe või toerea vahel ulatub ühest pikiseinast teiseni.

bay-window, bay window

ärkel

Kõrgel välisseinast eenduv, tavaliselt konsoolidele või konsoolidega ühendatud kaarele toetuva esiküljega väiksem ruum või ruumiosa. Vt. ka **console**.

belvedere

belvedere e. bellevue

Hoone, pargipaviljon või muu ehitus, millest avaneb kaunis vaade.

biforate window**bifoorne aken**

Püstine kaheosaline, harikult kaarsilluse ja ehisraamistikuga aken. Vt. ka **tracery**.

blind window**petikaken, petiknišš**

Müüripinda liigendav madal akna- või uksekujuline dekoratiivne nišš.

bosquet**boskett**

Püगतud põõsastest ja hekkidest kompositsioonielement geomeetriselises stiilis pargis.

boss**päiskivi**

Võlvi roiete ristumiskohal paiknev võlvipinnast eenduv dekoratiivkivi.

bracket**konsool, toend**

Seinast või mujalt eenduv tugi mingile ehitiseosale.

C

campanile**kampaniil**

Kirikuhoonest eraldi seisev kellatorn.

cantilever**eendtugi**

Seinaga seotud püsttugi (pilaster, poolsammas või -piilar, post vms.) võlvikanda koonduvate kaarte toeks ja ka liigendamiseks ning tugevdamiseks. Vt. ka **pilaster, half column, pillar**.

capital**kapiteel**

Samba, piilari või pilastri kunstiliselt kujundatud ülemine osa, millele toetub talastik, kaar või võlvikand.

cartouche**kartušš**

Rullisornamendist ehisraam ümber kilbitaolise pinna, millel paikneb kiri, vapp või embleem. Vt. ka **scroll-work**.

caryatid(e) pl. caryatid(e)s**karüatiid**

Pikas rüüs seisva naise skulptuurkuju, mis talastikku kandes asendab tugisammast.

castle, palace**loss, palee**

Eriti esinduslik elu-, haldus- või kultuurihoone, esineb sageli ansamblina ja koos rikkaliku pargiga.

cathedral**katedraal, toomkirik**

1. Kõrg- ja hiliskeskaegne kirikuehitis, mille ülesehitus on allutatud ühtsele kompositsioonile.

2. Piiskopikirik Prantsusmaal, Inglismaal ja Hispaanias, saksa ja itaalia kultuuriruumis toomkirik.

cavetto vault**peegelvõlv**

Võlv, mille ülemine osa on ära lõigatud ja asendatud tasapinnaga.

ceiling piece**laemaal, plafoonmaal**

Seinamaalingu erivorm, mida kasutatakse tasapinnalistel lagedel, võlvidel ja kuplitel.

cell, web**võlvisiil**

Diagonaalsete roiete või servjoontega piiratud võlvipinna lõik.

central building**tsentraalehitis**

Igas suunas sümmeetrilise põhiplaani järgi püstitatud ehitis.

chancel, pulpit
kantsel
Kõnetool kirikus.

chapel
kabel
Väiksem iseseisev sakraalehtis või kiriku, lossi või ühiskondliku hoonega seotud palveruum.

cherub
keerub
Neljatiivaline inglifiguur, kujutatakse tihti kaetud silmadega ja ratastel seisvana.

choir
koor
Kirikuruumi osa, kus asetseb peaaltar.

church architecture, ecclesiastical architecture
sakraalarhitektuur
Religiooni tarbeks mõeldud ehitised.

Churrigueresque style
Churriguera stiil, tšurrigerism
Ülekoormatud dekooriga hispaania kõrgbarokk 17. sajandi teisel poolel.

cinquecento, High Renaissance
cinquecento, kõrgrenessans
Renessansiajastu Itaalia kunstis, u. 1490-1530, mida iseloomustab loominguline selgus, lihtsus ja harmoonia.

civil architecture
profaanarhitektuur
Ilmaliku otstarbega ehituskunst.

clerestor(e)y, clearstor(e)y
valgmik
Kesklöövi akendega varustatud ülakorrus.

cloister
ristikäik, sammaskäik
Kloostri või konvendihoone siseõue ümbritsev katusega kaetud ja võlvitud

kaarkäik, mis avaneb õuele.

cloister-vault, cloister vault
kloostervõlv
Kahe silindervõlvi ristumisel tekkivast neljast siilust moodustuv võlvivorm, mille siilud võlvi külgi sulgedes toetuvad kandeseinale. Vt. ka **tunnel vault**.

coffered ceiling
kassettlagi, kessoonlagi
Lameda kasti kujulistest süvenditest (kassettidest) lagi, võlv või kaare palend.

colonnade
kolonnaad, sammastik
Kaetud sammaskäik, mille sambad erinevalt arkaadist on ühendatud arhitraaviga. Vt. ka **cloister, architrave**.

colossal order
kolossaalorder, monumentaalorder, suur order
Arhitektuuriorder, kus sammastik või pilaster ulatub läbi mitme korruse. Vt. ka **order**.

column
sammastik
Enamasti vabalt seisev vertikaalne, kandev ehitustarind, mis võib olla valmistatud mitmesugustest materjalidest.

composite order
komposiitorder
Kõige keerukam klassikalise arhitektuuri order, milles on kombineeritud joonia ja korintose orderi elemendid. Vt. ka **Ionic order, Corinthian order**.

conch
konh
Poolümar apsiid või nišš, mida kroonib poolkuppel. Vt. ka **apse**.

console

konsool, toend

Seinast või mujalt eenduv tugi.

corbel

ulgkivi või -palk, toend

Seinast väljaulatuv konsoolitaoline kivi harilikult laekonstruksiooni kandmiseks.

Corinthian capital

korintose kapiteel

Agantuselehtedega ümbritsetud, kannelleeritud sammast lõpetav kapiteel.

Corinthian order

korintose order

Klassikalise arhitektuuri order, erineb joonia orderist peamiselt samba kapiteeli poolest. Vt. ka **Ionic order**.

cornice

karniis

Igasugune seinast eenduv dekoratiivne profiilliist.

corps de bâtiment

corps de bâtiment

Barokklossi peahoone, mis asetseb planeeringu keskel.

corps de garde

corps de garde

Vahtkonnamaja, millest barokklossi esindusõue külgedel moodustuvad tiibhooned.

corps de logis

corps de logis

Lossikompleksis peahoone keskosa, harilikult esindusfunktsiooniga.

coupled columns

paarissambad

Ühise alus- ja katteplaadiga paarikaupa asetatud sambad.

cour d'honneur

auhoov e. cour d'honneur

Lossi pidulik paraadhoov, mis paikneb peakorpuse ees kahe külgtiiva vahel, iseloomulik barokkansamblitele.

cross-vault

ristvõlv

Kahe silindervõlvi täisnurksel lõikumisel tekkiv võlvivorm. Vt. ka **tunnel vault**.

crossing

nelitis

Kirku pikihoone ja ristlõõvi ristumiskohale moodustuv ruum.

crossing turret

nelitistorn

Torn nelitise kohal.

crypt

krüpt

Kiriku, tavaliselt kooriruumi all asuv võlvitud kultusruum.

cupola → dome

D

decor

dekoor

Kaunistus, ehitise, ruumi või eseme terviklik kaunistussüsteem, milles võib olla esemelisi motiive või ornamenti.

dentil

hammaslõige, hammasfriis

Stiliseeritud hambareaga sarnane liistornament.

diamond cut

teemantkvaader

Teemandikujuliseks lihvitud kantkivi, renessansi- ja barokiajastul kasutati fassaadi kaunistusena. Vt. ka **ashlar**.

Diocletian window → thermal window

dome, cupola

kuppel

Ümmarguse, ruutja või hulknurkse põhiplaaniga ruumi kattev poolkeraja kujuga võlvkonstruktsioon.

dome(d) church

kuppelkirik

Ühe või mitme kupliga kirik.

domed roof

kuppelkatus

Kuplikujulise vormiga katus.

donjon → keep

Doric capital

dooria kapiteel

Kannelleeritud sammast lõpetav ülespoole laienev ilustamata kapiteel.

Doric order

dooria order

Antiikkreeka vanim klassikaline ehitusstiil, millele on iseloomulik tüse lamedate kannelüüridega sammas, mis keskel veidi pakseneb.

dormer

uuk, katuseaken

Kaldukatusest eenduv iseseisva kumera või viilkatusega aken.

double cupola

topeltkuppel

Kuppel, mis koosneb sise- ja väliskoorest nende vahel asetseva ruumiga.

drapery

draperii

Kunstipärane voldistik, voltidena langev eesriie või kangas.

drum, tambour

tambu(u)r

Vahetult kupli all asuv ja seda kandev silindriline või hulknurkne ehitiseosa.

E

Early Renaissance → quattrocento

ecclesiastical architecture → church architecture

echinus

ehiin

Sambakapiteeli alumine osa, millel asetseb abakus. Vt. ka **abacus**.

egg- and dart moulding

munavööt

Muna- ja nooleotsamotiividest kombineeritud klassikaline ornamentaalne ehisliist, mis antiigi eeskujul renessansiajastul taas kasutusele võeti.

Elizabethan Style

Elizabethi stiil

Kuninganna Elizabeth I valitsemisajal 1558-1603 Inglismaal valitsenud kunstistiil, mis on segu gootikast ja renessansist.

enfilade, suite of rooms

anfilaad

Barokiajastu ehituskunstis rida otsejoones üksteisele järgnevaid tube, kus ruume ühendavad ukсед asuvad kõik ühel teljel.

engaged column, attached column

eendsammas

Sammas, mis on kindlas ühenduses enda taga seisva müüri ja seda ainult puudutades.

entablature

antablemaan e. talastik

Ehitise ülemine, horisontaalsetest

blokkidest koosnev osa, mis toetub tugelele või müüritisele.

entasis

entaas

Kreeka sambatüvese ühtlane kerge paisutus.

epitaph

epitaaf

14. sajandi keskelt alates esinev mälestustahvel kiriku seinal; hilisematel perioodidel esineb rikkaliku dekoratiivse kujundusega ja figuraalse kompositsiooniga epitaafe.

exedra, exhedra

ekseeder e. exedra

Poolringikujuline või polügonaalne võlvitud ja poolkuppelkatusega kaetud juurdeehitus ristiusu kirikuil.

extrados

võlviselg

Võlvi välis- ehk ülemine pind.

F

facade

fassaad

Ehitise esikül.

fan vault

lehvikvõlv

Võlvivorm, kus võlvi roided väljuvad ühest kesksest punktist.

festoon

festoon

Lille-, lehe- ja puuviljamotiividest põimitud vanikutaoline ehismotiiv.

flying buttress

tugikaar, arkbutaan

Nurkade kohale ehitatud kaar, mis juhib võlvi külgsurve tugipiitadele.

flute

kannelüür

Rihvataoline püstsüvend samba tüvel antiikses orderis, harvemini ka piilaril või pilastril.

fluted

kanneleeritud

Kannelüüridega varustatud. Vt. ka **flute**.

folly

folly

Dekoratiivne ehitus, harilikult antiiksete või gooti varemete stiilis, mis on ehitatud maastiku põnevamaks muutmiseks.

formal garden → French park

French park, formal garden

prantsuse pargistiil

Korrapärane barokne pargistiil, mida iseloomustavad range sümmeetria järgi peatelje ümber grupeeritud teed, kanalid, purskkaevud ja skulptuurid, puud, hekid ning põõsad.

French window

prantsuse aken

Kahe poolega aken, mis ulatub põrandani välja ja mida võib avada nagu kahe poolega akent.

fresco, mural painting

seinamaal, fresko

Värskele kuivamata krohvipinnale maalitud pilt.

frieze

friis

Seina horisontaalselt liigendav vöönd, võib olla figuraalse või ornamentaalse dekooriga.

frontispiece

frontispiss

Hoone esikülg või fassaad.

G

gable
viil

Viilkatuse otsa sulgev seinapind. Vt. ka **gable roof**.

gable roof
viilkatus

Kahekaldeline viiludega katus.

gallery
galerii

Pikk käik või piklik ruum, mille üks, vahel ka kaks külge on kujundatud kaarte- või akendereana. Lossiarhitektuuris võeti galerii kasutusele esindusruumina 16. sajandil.

garland
girland

Lehe- ja puuviljamotiividest dekoratiivne vanik, sageli lindiga põimitud.

golden section
kuldlõige

Sirglõigu jaotus kaheks eri pikkusega lõiguks selliselt, et üldpikkuse ja pikema lõigu pikkuste suhe võrdub pikema ja lühema lõigu pikkuste suhtega.

Greek cross
kreeka rist

Rist, mille kõik harud on ühepikkused.

grotesque
grotesk

Ornamendiliik, milles lehtmuster põimub mitmesuguste motiividega.

grotto
grott

Looduslik või kunstlik võlvkoobas, harilik renessanss- ja barokkaedades.

H

half column
poolsammas

Vertikaalne poolringikujulise ristlõikega tugi, mis liitub seina, piilari või sambaga.

half-hipped roof
poolkelpkatus

Kelpkatuse erikuju, kus kolmnurkse täiskelba tipp on ära lõigatud ja asendatud väikese viilukolmnurgaga. Vt. ka **hipped roof**.

half-timbering
vahvärk

Dekoratiivne seinakonstruktsioon, kus puidust sõrestiku vahel on savi, tellise või muu materjaliga täidetud ja krohviga kaetud pind.

hall church
saalkirik

Mitmeloöviline kirik, mille kõik löövid on umbes ühekõrgused ja kaetud ühise katusega.

herma pilaster
hermpilaster

Dekoratiivselt kujundatud arhitektooniline toend, inimese pea või büstiga allapoole ahenev pilaster.

High Renaissance → cinquecento

hip(ped) roof
kelpkatus

Katus, mille otstes asuvad kolmnurksed kaldpinnalised osad kogu katusekalde ulatuses.

hôtel
hôtel

Luksuslik linnapalee või ühiskondlik hoone prantsuse kultuuriruumis.

I

impost talum

Plaat, mis kannab võlvi või kaare koormuse üle püsttoele.

incrustation inkrustatsioon

Panus- või pealistamistehnika tarbekunstiesemete, põrandate ja seinte kaunistamiseks.

intercolumniation interkolumnium

Kahe samba vaheline kaugus, mida mõõdetakse ühe samba teljest teiseni.

interlacings → plaitwork

intrados palend, intrados

Kaare või võlvi sisemine külg.

Ionic capital joonia kapiteel

Voluutidega kaunistatud, kannelleeritud sammast lõpetav kapiteel. Vt. ka **volute**.

Ionic order joonia order

Iseloomulikud rullisornamendi tüüpi voluudid samba kapiteelil, hammaslõige karniisil ja friis, mis on sageli üleni kaunistatud madalreljeefiga. Vt. ka **scroll**, **dentil**, **bas-relief**.

J

jamb toend

Müüriosa, mis toetab kaart või võlvi, võttes vastu selle surve.

joist (ema)tala

Peatala, mis toetab temaga ristsuunalisi põranda- või laetalasid.

K

keep, donjon donžoon, donjon

Neliknurdse põhiplaaniga tugev elutorn linnuses.

keystone lukukivi

Kaarepooli ühendav, kaare keskel asetsev kivi.

L

lambrequin lambrekään

Akna, voodi, trooni vms. katete narmaste, tupsude ja pitsidega ääris.

lancet arch teravkaar

Kahest või mitmest keskpunktist konstrueeritud kaarekuju, mille puhul kaare küljed ühinedes moodustavad teravnurga.

lantern latern

Kupli pealisehitis, mille ülesandeks on kupli valgustamine.

Latin cross ladina rist

Rist, mille pikihaar on põikhaarast pikem.

lean-to roof pultkatus

Ühepoolse katusekaldega katus.

lintel

sillus

Tarind, mis kannab ukse- või aknaava kohale paigutatuna müüri raskust.

loft

empoor, väär

Galerii- või tribüünilaadne rajatis hoonetes (enamasti sakraalehitistes).

loge

loož

Siseruumi avanev rõdusarnane galerii, eelkõige teatrihoonetes.

loggia (pl. loggie)

lodža

Suurema ehitisega ühendatud arkaadgalerii või võlvidud sammarsõdu.

longitudinal building

pikihoone

Kirikuhoone suundruumiline osa, mis on määratud kogudusele.

low-relief → bas-relief

lucarne

lukarn

Rikkaliku raamistusega viilukujuline katuseärkel.

lunette

lünett

Poolringikujuline raamistatud pind akna või ukse kohal, mis on tihti kaunistatud maalingutega.

M

mannerism

manerism

Renessansi ja baroki vaheline periood (u. 1520-1600) Euroopa kunstis, pms. Itaalias.

mansard roof

mansardkatus

Prantsuse arhitekti Jules Hardouin-Mansarti järgi nime saanud murdpinnaline katusetüüp.

mascaron

maskaroon

Ornamendina kasutatud stiliseeritud inim- või fantaasiaolendi groteskne näomask.

masonry

müüritis

Kindla plaani järgi looduslikest või kunstlikest kividest laotud sein või müür.

meander

meander

Joontest moodustatud paelornament.

medallion

medaljon

Ümmargune või ovaalne ehisvorm seinapinna, kaarte või uste kaunistamiseks.

mensa

mensa

Altarilaua plaat, toetub harilikult müüritud alusele.

metope

metoop

Riskülikukujuline ala dooria orderi friisil kahe triglüüfi vahel. Vt. ka **Doric order**, **triglyph**.

mezzanine

mezzanino e. antresool

Osaline madalam vahekorrus ehk poolkorrus või avar palkon.

modillion

modiljon

Karniisi või simsi alla paigutatud voluudikujuline väiksem konsool. Vt. ka **console**.

monolith

monoliit

Ühest kiviplokist välja tahatud sammas, piilar või ehitis.

monopteros

monopteer

Antiikne ümartempel, mis koosneb lihtsast kolonnaadist ja kuppelkatusest. Vt. ka **colonnade**, **domed roof**.

moulding

simss

Seinapinnast eenduv vöö või liist seinapinna horisontaalseks liigendamiseks.

mullion

post, trümo

Vertikaalne tugi, mis jagab ukse- või aknaaluse kahte või enamasse ossa.

mural painting → **fresco**

N

nave

kesklööv, pealööv

Altari risttelje pikendusel paiknev suurim iseseisev ruumiosa.

niche

nišš, orv

Ühest küljest avatud müürisüvend, kas poolümar, täisnurkne või hulknurkse kujuga.

nymphaeum

nümfai

Fassaadidega ning skulptuuride, purskkaevude ja kumblusseadmetega lõbustushoone.

O

oeil-de-boeuf pl. oeils-de-boeuf

härjasilmaken

Väike ovaalne või ümmargune aken.

onion dome

sibulkuppel

Teravikuga lõppev sibulakujuline katusevorm.

orangery

kasvuhoone, oranžerii

Alates barokiajast pikk ja enamasti katuseakendega kasvuhoone.

order

order

Antiiktempli fassaadi kandvate (sammaste) ja kantavate (talastiku) osade arhitektooniline süsteem.

ornament

ornament

Kaunistusmotiiv.

P

palace → **castle**

palazzo (pl. palazzi)

palazzo, palatso

Rikka linnakodaniku elumaja, linnaelamu renessansis.

Palladianism

palladionism, Palladio stiil

Itaalia arhitekti Andrea Palladio loodud stiil, mida mõjutas nii antiikrooma kui renessansiarhitektuur. Palladionism levis 16.–17. saj. Itaalias, Inglismaal, Prantsusmaal, Hollandis ja Saksamaal ning kujunes 18. saj. Inglismaa mõjukaimaks stiiliks.

Palladian window**Palladio aken, veneetsia aken, Serlio aken**

Sammaste või postidega kolmeks jaotatud kaaraken kõrgrenessansi palee-ehituses.

panel → wainscot**pavilion****paviljon**

1. Väike, eraldiseisev, enamasti avatud ehitis pargis.
2. Lossihoone iseseisva katusega fassaadiosa.

pavilion roof**püramiidkatvus e. telkkatvus**

Kõrge, püramiidja kujuga katusetüüp, mille neli või enam võrdse kaldega külge koonduvad tipus.

pedestal**pjedestaal**

Kuju või samba alus, sokkel. Vt. ka **socle**.

pediment**frontoon**

Dekoratiivne madal viil, renessansis ja sellest lähtunud stiilides kasutati hoone esikülje ehismotiivina.

pendentive**pendentif**

Sfäärilise kolnurga kujuline rippvikkel, mis toimib vahelülina kupli alusringi ja kvadraatse allehitise vahel.

peristyle**peristiül**

Sammashoov või hoonet ümbritsev sammaskäik.

perron**paraadtrepp**

Katuseta trepp maja fassaadküljel või trepikäik kahe terrassi vahel.

piano nobile**piano nobile, beletaaž**

Hoone esinduslik peakorrus, harilikult teistest korrustest kõrgem ja ka fassaadil rõhutatud.

piazza**piazza**

Väljak või turuplats Itaalia linnades.

pier → pillar**pillar, pier****piilar**

Vertikaalne tugi sein, võlvi, kaaristu vms. kandmiseks.

pilaster**pilaster**

Seinapinnast eenduv ja seda liigendav lame seinapiilar, millel sambaga sarnaselt on kapiteel ja baas.

pinnacle**fiaal**

Miniatuurornament, kaunistuselement ehisviiludel, tugipiilareil ja tornidel.

plaitwork, interlacings**põimornament**

Omavahel läbipõiminud sirgjoontest ja kaartest pinnakaunistus.

plataresque (style)**platareskne stiil**

Dekoratiivne üleminekustiil gootikast renessanssi hispaania arhitektuuris 16. sajandil, millele on iseloomulik peenelt töödeldud detailirikas dekoor, mis sarnaneb kullassepatööga.

plinth**plintos**

Samba, piilari või pilastri baasi all paiknev nelinurkne lame kiviplaad.

pointed arch → lancet arch

portal

portaal

Hoone esinduslik, arhitektooniliselt kujundatud sissepääs.

portico

portikus, sammaseeskoda, sammashall

Sammastele toetuv eeskoda või sissepääsuehitis.

projecting structure, projection, temple-front

risaliit

Fassaadist täiskõrguselt eenduv harilikult rikkalikumalt kaunistatud ehitiseosa.

projection → projecting structure

Proto-Renaissance

eelrenessanss

Itaalia kunst 14. sajandil.

pulpit → chancel

putto (pl. putti)

puto

Ümar alasti, harilikult tiivuline lapsfiguur.

Q

quattrocento, Early Renaissance

vararenessanss

15. sajandi kunsti nimetus, eriti itaalia kunstis (u. 1425-90), mil antiikaja eeskujul hakati kasutama inimkeha ja tunti huvi perspektiivi vastu.

quoin

nurgakvaader

Täisnurkselt tahatud nurgakivi müürikivi vundamendi nurgal.

R

relief

reljeef

Skulptuuriteos, kus figuurid asuvad tahvlitaolisel aluspinnal ja tõusevad kõrgendina esile või on vajutatud süvendina aluspinda.

recess → niche

rib

roie, võlviroie

Raidkivist või tellistest laotud võlvi karkassi kaar.

rocaille

rokai, orvand

Voldiliste servadega merekarbikujuline kaunistusmotiiv.

rococo

rokokoo

Barokist arenenud dekoratiivne kunstistiil, väljendus peamiselt sisearhitektuuris, tarbe- ja pargikunstis, valitses Prantsusmaal u. 1710-60, mujal Euroopas 1720-80.

rosette

rosett

Ringikujuline, stiliseeritud lille- või roosiõit meenutav ehismotiiv.

rotunda

rotund

Väike ümar tsentraalehitis. Vt. ka **central building**.

round arch

ümarmkaar

Kaar, mille alumine külg on vormilt osa ringist.

round-arch(ed) window

ümarmkaaraken

Ümarmkaarekujulise ülaosaga aken.

running dog → Vitruvian scroll

rustic, rustick

rustika

Kivitöötlustehnika, milles kivide välispind jäetakse tahumata või töödeldakse ühtlaselt koredaks, servad aga tahutakse siledaks.

S

sacristy

käärkamber

Kiriku kooriruumiga ühenduses olev väike kõrvalehitis või ruum liturgiliste toimingute ettevalmistamiseks.

saddleback roof

sadulkatus

Nõguskumer katusetüüp, meenutab kujult hobusesadulat.

sala terrena

sala terrena

Lossi alumisel korrusel asuv saal, avaneb parki.

salomonic column, twisted column

keerdsammas

Keermeliste või spiraalikujuliselt tõusva tüvesega sammas.

scagliola

scagliola

Kipsipulbrist, liivast ja liimist tehtud marmoriimitatsioon.

scroll

rullisornament

Rullis otstega linti meenutav kaunistus.

scrolled pediment

voluutfrontoon e. viil

Külgedel sümmeetriliselt paiknevate voluutidega frontoon. Vt. ka **volute**.

segmental arch

segmentkaar, lamekaar

Poolringist väiksem kaar.

segmental pediment

segmentfrontoon

Segmentkaare kujuline frontoon. Vt. ka **pediment**.

semicircular arch

poolringkaar

Poolringikujulise alumise küljega kaar.

shaft-ring, annulet

tüvesevõru

Raidkivist või tellistest võrutaoline ehismotiiv sambal.

socle

sokkel

Hoone alusmüüri maapealne osa, sageli seinapinnast eenduv või taanduv.

spandrel

vikkel

Kolmnurkne pinna- või võlviosa täisnurkse raamistuse ja kaare vahel.

spiral stair

keardtrepp

Vinditaoliselt kulgev trepp, mis horisontaalõikes on ringi- või ovaalikujuuline.

strapwork

paelornament

Väänlevatest, ristuvatest ja põimuvatest paeltest moodustuv ornament.

string-course, stringcourse vööndsims

Pidev horisontaalne müüririba, mis on seinaga ühetasane või eendub sellest.

stucco, stuc

stukk

Kipskrohv, kipsi ja liivaga segatud lubjamass dekooride valmistamiseks.

suite of rooms → enfilade

summer palace

suvepalee

Renessansiajast alates veetlevas, looduslähedases ja kaunis paigas asuv loss, mida kasutati peamiselt meelelahutuslikel eesmärkidel.

T

tabernacle

tabernaakel

Ehistornike.

tambour → drum

tas-de-charge

võlvikand

Võlvinurga toetuspunkt müüris.

temple-front → projecting structure

terracotta

terrakota

Põletatud, glasuuriga katmata savist ese või esemed.

thermal window, Diocletian window

Diocletianuse aken

Poolringikujuline avaus, mis on raamliistudega jagatud kolme või enamasse ossa.

three-quarter column

kolmveerandsammas

Umbes kolme neljandiku ulatuses oma täiest ümarusest seinast küljest eenduv sammas.

tower spire

tornikiiver

Tornikatus, mille vormiga taotletakse ehitise mõjuvust.

tracery

ehisraamistik

Sirkliga konstrueeritud geomeetriline kaarestikmuster, peamiselt aknaraamistuses.

transept

transept, ristihoone, põikihoone

Pikihoone suhtes risti paiknev kirikuehitise osa.

transverse arch

vööndkaar, transversaalkaar

Võlvistikuga risti paiknev kaar, mis aitab võlve kanda.

triangular pediment

kolmnurkfrontoon

Kolmnurgakujuline frontoon. Vt. ka **pediment**.

triglyph

trigliüf

Friisi kaunistav neljakandiline plaat kolme vertikaalse vaoga. Vt. ka **frieze**.

trophy

trofee

Võidusümbolit tähistav skulpteeritud relvade grupp, kasutatakse dekoratiivse fassaadimotiivina.

trough-vault

moldivõlv

Kloostervõlviga sarnane pikuti väljavenitatud kujuga võlv, mille kaared kohtuvad horisontaalses lõõvihoones. Vt. ka **cloister-vault**.

tunnel vault, barrel vault

silindervõlv

Poolringikujulise läbilõikega võlv.

turret

trepitorn

Torn ehitise välisküljel, mille kaudu toimus korrustevaheline side.

Tuscan order
toskaana order

Üldilmelt lakooniline ja lihtne order, sammas on kannelüürideta, kapiteel ja talastik lihtsustatud ja dekoorita. Vt. ka **order, flute, capital**.

twisted column → **salomonic column**

tympanum
tümpanon

Skulptuuridega ehitud viiluväli templitel.

V

vault

võlv

Ruumi kattev kumer laekonstruktsioon, toetub seinale või toenditele.

vaulting

võlvistik

Ruumi võlvide süsteem.

villa

villa

Algselt maamaja, maal asuv härrastemaja, mida renessansist alates hakati paleelikult kujundama.

Vitruvian scroll, running dog

laineornament e. jooksev koer

Stiliseeritud laineharja meenutav kulgornament.

volute

voluut

Spiraalselt rullis otstega ornament või ehismotiiv.

voussoir, archstone

kaaretuskivi, kaarekivi

Kiilutaoliselt allapoole kitsenev kivi, mis koos teiste samavormiliste kividega moodustab kaare või võlvi.

W

wainscot, panel

tahveldis, paneel

Puutahveldis seintel.

web → **cell**

wing

tiibhoone

Peahoone külgehitis, abi- või lisahoone.

EESTI-INGLISE REGISTER

aedicula

aedicule, aedicula (pl. aedicules, aediculae)

abakus

abacus, (pl. abaci)

akantus

acanthus

alkoov

alcove

altar

altar

altariesine

chancel

anfilaad

enfilade, suite of rooms

antablemaan

entablature

antresool

mezzanine

apsiid

apse, apsis (pl. apses, apsidal)

arabesk

arabesque

arhitraav

architrave

arhivolt

archivolt

arkaad

arcade

arkbutaan

flying buttress

astragaal

astragal

atika

attic

atlant

atlas, atlantis (pl. atlantes, atlantides)

auhoov

cour d'honneur

baas

base

baldahhiin

baldachin, baldachino, baldacchino, baldaquin

baluster

baluster

balustraad

balustrade

baptisteerium

baptistery, baptistry, baptisterium

bareljeef

bas-relief, low-relief

barokk

baroque

basillika

basilica

bastion

bastion

beletaaž

piano nobile

bellevue

belvedere

belvedere
belvedere

bifoorne aken
biforate window

boskett
bosquet

Churriguera stiiil
Churrigueresque style

cinquecento
cinquecento, High Renaissance

corps de bâtiment
corps de bâtiment

corps de garde
corps de garde

corps de logis
corps de logis

cour d'honneur
cour d'honneur

dekoor
decor

Diocletianuse aken
thermal window, Diocletian window

donjon
keep, donjon

donžoon
keep, donjon

dooria kapiteel
Doric capital

dooria order
Doric order

draperii
drapery

edikula
aedicule, aedicula (pl. aedicules, aediculae)

eelrenessanss
Proto-Renaissance

eendsammas
engaged column, attached column

eendtugi
cantilever

ehhiin
echinus

ehisraamistik
tracery

ekseeder
exedra, exhedra

Elizabethi stiiil
Elizabethan Style

(ema)tala
joist

empoor
loft

epistüül
architrave

epitaaf
epitaph

exedra
exedra, exhedra

fan vault
lehvikkvõlv

fassaad
facade

festoon
festoon

fiiaal
pinnacle

folly
folly

fresko
fresco, mural painting

friis
frieze

frontispiss
frontispiece

frontoon
pediment

galerii
gallery

girland
garland

grotesk
grotesque

grott
grotto

hammaslõige
dentil

hermpilaster
herma pilaster

hôtel
hôtel

härjasilmaken
oeil-de-boeuf pl. oeils-de-boeuf

inkrustatsioon
incrustation

interkolumnium
intercolumniation

intrados
intrados

jooksev koer
Vitruvian scroll, running dog

joonia kapiteel
Ionic capital

joonia order
Ionic order

kaar
arch

kaarekivi
voussoir, archstone

kaaretuskivi
voussoir, archstone

kaaristu
arcade

kabel
chapel

kampaniil
campanile

kanneleeritud
fluted

kannelüür
flute

kantkivi
ashlar

kantsel
chancel, pulpit

kapiteel
capital

karniis
cornice

kartušš
cartouch(e)

karusõrg
acanthus

karüatiid
caryatid(e) pl. caryatid(e)s

kassettlagi
coffered ceiling

kasvuhuone
orangery

katedraal
cathedral

katuseaken
dormer

keerdsammas
salomonic column, twisted column

keerdtrepp
spiral stair

keerub
cherub

kelpkatus
hip(ped) roof

kesklööv
nave

kessoonlagi
coffered ceiling

kloostervõlv
cloister-vault, cloister vault

kodakirik
hall church

kolmnurkfrontoon
triangular pediment

kolmveerandsammas
three-quarter column

kolonnaad
colonnade

kolossaalorder
colossal order

komposiitorder
composite order

konh
conch

konsool
bracket

koor
choir

kooriümbriskäik
ambulatory

korintose kapiteel
Corinthian capital

korintose order
Corinthian order

korvkaar
basket arch

kreeka rist
Greek cross

krüpt
crypt

kuldlöige
golden section

kuppel
dome, cupola

kuppelkatus
domed roof

kuppelkirik
dome(d) church

kvaaderkivi
ashlar

kõrgrenessanss
cinquecento, High Renaissance

käärkamber
sacristy

külglööv
aisle

laemaal
ceiling piece

ladina rist
Latin cross

Laineornament
Vitruvian scroll, running dog

lambrekään
lambrequin

lamekaar
segmental arch

latern
lantern

lodža
loggia (pl. loggie)

loož
loge

loss
castle, palace

lukarn
lucarne

lukukivi
keystone

lünett
lunette

madalreljeef
bas-relief, low-relief

manerism
mannerism

mansardkatus
mansard roof

maskaroon
mascaron

meander
meander

medaljon
medallion

mensa
mensa

metoop
metope

mezzanino
mezzanine

modiljon
modillion

moldvõlv
trough-vault

monoliit
monolith

monopteer
monopteros

monumentaalorder
colossal order

munavööt
egg- and dart moulding

müüritis
masonry

nelitis
crossing

nelitistorn
crossing turret

nišš
niche, recess

nurgakvaader
quoin

nümfaion
nymphaeum

oranžerii
orangery

order
order

ornament
ornament

orv
niche, recess

orvand
rocaille

paarissambad
coupled columns

paelornament
strapwork

palazzo
palazzo (pl. palazzi)

palatso
palazzo (pl. palazzi)

palee
castle, palace

palend
intrados

Palladio aken
Palladian window

Palladio stiil
Palladianism

palladionism
Palladianism

paneel
wainscot, panel

paraadtrep
perron

paviljon
pavilion

pealööv
nave

peegelvõlv
cavetto vault

pendentif
pendentive

peristüül
peristyle

petikaken
blind window

petiknišš
blind window

piano nobile
piano nobile

piazza
piazza

piilar
pillar, pier

pikihoone
longitudinal building

pilaster
pilaster

pjedestaal
pedestal

plafoonmaal
ceiling piece

platareskne stiil
plataresque (style)

plintos
plinth

poolringkaar
semicircular arch

portaal
portal

portikus
portico

prantsuse aken
French window

prantsuse pargistiil
French park, formal garden

poolkelpkatus
half-hipped roof

poolsammas
half column

post
mullion

profaanarhitektuur
civil architecture

pultkatus
lean-to roof

puto
putto (pl. putti)

põikihoone
transept

põimornament
plaitwork, interlacings

päiskivi
boss

pärlvööt
astragal

püramiidkatus
pavilion roof

reljeef
relief

risaliit
projecting structure, projection, temple-front

ristihoone
transept

ristikäik
cloister

ristvõlv
cross-vault

rokai
rocaille

rokokoo
rococo

roie
rib

rosett
rosette

rotund
rotunda

rullisornament
scroll

rustika
rustic, rustick

sadulkatus
saddleback roof

sakraalarhitektuur
church architecture, ecclesiastical architecture

sala terrena
sala terrena

sammas
column

sammaseeskoda
portico

sammashall
portico

sammaskäik
cloister

sammastik
colonnade

scagliola
scagliola

segmentfrontoon
segmental pediment

segmentkaar
segmental arch

seinamaal
fresco, mural painting

Serlio aken
Palladian window

sibulkuppel
onion dome

silindervõlv
tunnel vault, barrel vault

sillus
lintel

simss
moulding

sokkel
socle

stukk
stucco, stuc

suur order
composite order

suvepalee
summer palace

tabernaakel
tabernacle

tahveldis
wainscot, panel

talastik
entablature

talum
impost

tambu(u)r
drum, tambour

teemantkvaader
diamond cut

telkkatus
pavilion roof

teravkaar
lancet arch, pointed arch

terrakota
terracotta

tiibhoone
wing

toend
jamb

toomkirik
cathedral

topeltkuppel
double cupola

tornikiiver
tower spire

toskaana order
Tuscan order

transept
transept

transversaalkaar
transverse arch

travee
bay

trepitorn
turret

triglüüf
triglyph

trofee
trophy

trümoo
mullion

tsentraalehitis
central building

tšurrigerism
Churrigueresque style

tugikaar, arkbutaan
flying buttress

tulbandik
balustrade

tümpanon
tympanum

tüvesevõru
shaft-ring, annulet

ulgkivi või -palk
corbel

uuk, katuseaken
dormer

vahvärk
half-timbering

valgmik
clerestor(e)y, clearstor(e)y

vararenessanss
quattrocento, Early Renaissance

veneetsia aken
Palladian window

vestibüül
ante room, ante-room

viil
gable

viilkatus
gable roof

vikkel
spandrel

villa
villa

voluut
volute

voluutfrootoon
scrolled pediment

võlv
vault

võlvik
bay

võlvikand
tas-de-charge

võlviselg
extrados

võlvisiil
cell, web

väär
loft

vööndkaar
transverse arch

vööndsimss
string-course, stringcourse

ärkel
bay-window, bay window

ümarmkaar
round arch

ümarmkaaraken
round-arch(ed) window

KOKKUVÕTE

Käesolev magistriprojekt koosneb kolmest osast. Esimeses osas antakse ülevaade renessanss- ja barokkarhitektuurist, teises osas tutvustatakse olemasolevaid arhitektuurialaseid oskussõnastikke ja leksikone, vaadeldakse terminite valiku põhimõtteid ning allikaid ning antakse ülevaade sõnastiku koostamisel esinenud raskustest ja sõnastiku koostamise põhimõtetest.

Töö kolmandaks osaks on sõnastik, mis sisaldab renessanss- ja barokkarhitektuuriga seotud sõnavara, eelkõige nende ajastute kiriku- ja lossiarhitektuuriga ning ka elumajadega seotud termineid. Samuti on sõnastikku kaasatud üldisemaid arhitektuurialaseid termineid, mis on käibel ka teiste ajajärkude kohta, kuid on samas renessanss- ja barokkarhitektuuri oluliseks osaks. Kõik terminid on ära toodud koos seletustega, et aidata sõnastiku kasutajal termini tähendust paremini mõista.

Töösse kaasatud terminid on kogutud renessanss- ja barokkarhitektuuri kirjeldavatest tekstidest ja vastavatest sõnaraamatutest ning leksikonidest. Mitmekeelset arhitektuuriterminite sõnastikku eraldi raamatuna seni välja antud ei ole, tõlkevastete otsimisel olid abiks nii üldkeele kui ka oskuskeele sõnaraamatud.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Arman, Harald (peatoimetaja). 1965. *Eesti arhitektuuri ajalugu*. Tallinn: Eesti Raamat.
- Bome, Helen ja Tiiu Viirand. 2000. *Kunstileksikon*. Tallinn: Kunst.
- Cole, Emily (peatoimetaja). 2009. *Väike arhitektuurileksikon*. Tallinn: Tänapäev.
- Curl, James Steven. 1999. *Oxford dictionary of architecture*. Oxford University Press.
- Davies, Nikolas., Erkki Jokiniemi. 2008. *Dictionary of architecture and building construction*. Amsterdam: Elsevier/Architectural Press.
- Erelt, Tiiu. 2006. *Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2006*. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
- Fleming, John., Hugh Honour ja Nikolaus Pevsner. 1999. *The Penguin dictionary of architecture and landscape architecture*. London : Penguin Books.
- Gympel, Jan. 2006. *Arhitektuuri ajalugu. Antiikajast tänapäevani*. Tallinn: Koolibri.
- Harris, Cyril M.(editor). 1975. *Dictionary of architecture and construction*. McGraw-Hill Book Company.
- Huyghe, René (general editor). 1967. *Larousse encyclopedia of Renaissance and Baroque art*. London: Paul Hamlyn.
- Kangilaski, Jaak. 1997. *Üldine kunstiajalugu*. Tallinn: Kunst.
- Kodres, Krista. 2001. *Ilus maja, kaunis ruum*. Tallinn: Prsima Prindi Kirjastus.
- Kull, Rein (toimetaja). 1997–1998. *Teaduse ja tehnika seletav sõnaraamat*. Tallinn: TEA.
- Laidre, Sirje., Sirje Ootsing ja Inge Rajasaar (toimetajad). 2001. *Kunstileksikon*. Tallinn: Eesti Klassikakirjastus.
- Meinart, Kersti. 2001. *Klassitsistliku linnaarhitektuuri eesti-inglise sõnastik*.
- Pevsner, Nikolaus. 1975. *An outline of European Architecture*. Harmondsworth: Penguin Books.
- Raam, Villem (üldtoimetaja). 1993. *Eesti arhitektuur: oskussõnastik*. Tallinn: Valgus.

- Raiend, Maris (koostaja). 1995. *Kunstitermineid*. RE Stúdio.
- Schöber, Ulrike. 2002. *Castles and palaces of Europe*. Köln: DuMont-Monte.
- Silvet, Johannes. 1990. *Inglise-eesti sõnaraamat*. Tallinn: Valgus.
- Zagorski, Evelyn. 2005. 4.–16. sajandi kirikuarhitektuuri eesti-inglise-eesti seletav illustreeritud sõnastik.
- Toman, Ralf (toimetaja). 2008. *Barokk: arhitektuur. Skulptuur. Maalikunst*. Tallinn: Koolibri.
- Toman, Ralf (editor). 2004. *Baroque: architecture, sculpture, painting*. Königswinter: Könemann.
- Vaga, Voldemar. 2004. *Üldine kunstiajalugu*. Tallinn: Koolibri.
- Wölfflin, Heinrich. 1968. *Renaissance and Baroque*. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press.

SUMMARY

The title of the Master's Project is English-Estonian Glossary of Renaissance and Baroque Architecture.

The aim of the present Master's Project was to give a short overview of Renaissance and Baroque architecture and compile an English-Estonian glossary of architectural terms of these periods.

The project is divided into three parts. The first part gives a short survey of Renaissance and Baroque architecture. The second part of the project gives an overview of existing dictionaries of architecture and art lexicons containing architectural terms, focuses on the principles of compiling the glossary and on the sources of terms, describes the difficulties that arose while compiling the glossary and introduces the structure of the glossary. The third part of the thesis is an English-Estonian glossary of Renaissance and Baroque architecture.

The purpose of the glossary is to help the users to translate texts on Renaissance and Baroque architecture. Definitions have been added to the glossary in order to facilitate the understating of terms.